

О.С. Прокопишин, канд. екон. наук, доц. (ЛНУП, Львів)

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Оскільки в економіці України аграрний сектор вважається одним із базових і стратегічно важливих з погляду національної безпеки, то усі засоби державного регулювання повинні сприяти його ефективному функціонуванню.

Особливо значущим засобом державного регулювання для аграрного сектору є оподаткування. Воно останніми роками зазнало істотних змін.

Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників повинно виконувати не тільки фіскальну, а й регулюючу функцію, стимулювати виробництво, бути засобом його державної підтримки, сприяти конкурентоспроможності національного сільського господарства й забезпечувати впровадження інновацій.

Сьогодні сільськогосподарські товаровиробники сплачують податки за загальною системою або мають право обрати спрощену систему оподаткування у вигляді єдиного податку IV групи.

Сільськогосподарські товаровиробники, які обирають загальну систему оподаткування, зобов'язані сплачувати такі податки: податок на прибуток, податок на додану вартість, податок на майно (земельний податок), рентну плату за спеціальне використання води.

Як зазначає фахівець [1], на сьогодні податкові органи мають у своєму розпорядженні лише обмежену інформацію про діяльність платника податків, яка не дає цілісного розуміння діяльності групи. Тому оцінити загальний розмір прибутку та його розподіл у межах групи компаній неможливо. Для забезпечення повноти фінансового контролю варто впроваджувати комплекс заходів, до яких можна віднести зміцнення національного податкового законодавства; забезпечення прозорості корпоративної звітності на основі відкритого доступу до фінансових звітів компаній.

Враховуючи специфіку функціонування аграрних підприємств, питання модернізації системи оподаткування є актуальним і своєчасним саме для них.

Так, дослідниками висвітлено досвід державної підтримки сільськогосподарських організацій розвинених країн і визначено, що податкове регулювання та система пільгового оподаткування є

ключовим методом державного регулювання сільського господарства [2]; виконано аналіз існуючих систем оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств та розроблено пропозиції з адаптації їх до нових умов діяльності, спричинених майбутніми змінами в законодавстві [3]; доведено доцільність запровадження механізмів, які б забезпечували сплату податків підприємствами, що ведуть агробізнес не за місцем реєстрації їх головної компанії, а за місцем діяльності її аграрних підрозділів, тобто у сільській місцевості [4].

Ключові проблеми вітчизняної системи оподаткування лежать не в площині регулювання (зокрема визначенні об'єктів, ставок оподаткування, його структури та механізмів), а в площині адміністрування. Паралельно поступово і злагоджено повинні здійснюватися зменшення обсягів корупції й тіньової економіки. Реалізацію комплексу заходів щодо трансформації чинної податкової системи обов'язково має супроводжувати оптимізація видаткової частини бюджету, що забезпечить підвищення ефективності використання коштів у секторі державного управління з дотриманням збалансованості бюджету в гранично допустимих межах.

На сьогодні в Україні актуалізується необхідність змін у частині контролю публічних фінансів з використанням сучасних інформаційних технологій. Імплементация європейського досвіду до вітчизняної практики покликана сприяти більш прозорому та справедливому перерозподілу ВВП через бюджетно-податкову систему. Реформування є необхідною умовою для модернізації національної економіки через структурну перебудову для підвищення добробуту громадян [5].

Тенденції розвитку аграрного сектору свідчать про те, що трансформаційні зміни в оподаткуванні не призвели до катастрофічних наслідків. Рослинницька галузь загалом зберегла результативність і дохідність, однак її успіхи нівелюються через сировинний характер діяльності та низьку додану вартість продукції. Водночас галузь тваринництва стабільно перебуває в кризовому стані.

Отже, ситуація в аграрному секторі вказує на недостатню ефективність оподаткування як засобу державного регулювання. Тому можна висловити пропозиції щодо шляхів удосконалення податкового законодавства.

Насамперед потрібно забезпечити стабільність податкового законодавства. Це дасть змогу сільськогосподарським товаровиробникам не лише звикнути до нових правил, навчитися правильно вести звітність щодо податків загальної системи або перебудувати

бізнес під вимоги спрощеної системи оподаткування, а й надасть інформацію для аналізу, висновків і пропозицій у разі необхідності подальшої оптимізації оподаткування агробізнесу.

Інформаційні джерела:

1. Сиволап І. М. Проблема використання іноземних організаційно-правових форм суб'єктів господарювання з метою розмивання податкової бази та виведення прибутків з-під оподаткування. Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України: зб. матеріалів II наук.-практ. кругл. столу (м. Ірпінь, 16–17 травня 2019 р.). Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2019. С. 137–139.

2. Шпортюк Н. Л. Зарубіжний досвід державної підтримки агропромислового комплексу. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 7. doi: 10.32702/2306-6814.2019.7.130.

3. Сидоренко Р. В. Оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств: сучасний стан та перспективи. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 12-2. С. 173–176.

4. Дема Д. І., Пивовар А. М., Карпишин Ю. А. Формування репродуктивного механізму державного регулювання діяльності агрохолдингів. Ефективна економіка. 2019. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6999> (дата звернення: 31.10.2022).

5. Гнатишин Л. Б., Прокопишин О. С., Малецька О. І. Модернізація системи оподаткування підприємств з урахуванням європейського досвіду. Ефективна економіка. 2020. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/72.pdf (дата звернення: 30.10.2022).

УДК 332:1

І.М. Сисосва, д-р екон. наук, доц. (*ВННІЕ ЗУНУ, Вінниця*)

О.Б. Погрішук, канд. екон. наук, доц. (*ВННІЕ ЗУНУ, Вінниця*)

ЕКОНОМІЧНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Пандемія створила економічну проблему, яка стала визначальною для подальшої кар'єри більшості керівників. З огляду на масштаби цієї проблеми, багато хто переймався, що керівники будуть змушені відсунути на задній план важливість екологічних, соціальних і управлінських питань (ESG). Тим не менше, дослідження, яке проводилось KPMG, показує, що керівники й надалі активно переймаються згаданою проблематикою, зокрема соціальною (S) складовою ESG. Майже дві третини (63%) заявили, що реагування на